

ment of enterprises]. In *Informatsionnyye sistemy v upravlenii, obrazovanii, promyshlennosti*, 413-428. Kharkiv: Vid-vo TOV «Shchedra sadyba plyus», 2014.

Valdaytsev, S. V. *Antikrizisnoye upravleniye na osnove innovatsiy* [Anti-crisis management based on innovation]. Moscow: TK Veli; Prospekt, 2005.

Zairi, M. *Best Practice: Process Innovation Management*. Butterworth-Heinemann, 1999.

Zakharchenko, V. I., Korsikova, N. N., and Merkulov, M. M. *Innovatsiyni menedzhment. Teoriia i praktyka v umovakh transformatsiinoi ekonomiky* [Innovation management. Theory and practice in a transformational economy]. Kyiv: TsUL, 2012.

УДК 330.88:338.2

ТЕХНОЛОГІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА НА ОСНОВІ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ

©2018 ДАВИДОВА О. Ю.

УДК 330.88:338.2

Давидова О. Ю. Технологія впровадження інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства на основі синергетичного підходу

Метою статті є формування технології впровадження інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства на основі синергетичного підходу. Запропоновано такі еволюційні стадії інноваційного управління розвитком підприємств: попередня (кон'югація); існуюча (зв'язки та біфуркація); перспективна (контрдіференціація). Розроблено технологію впровадження інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства на основі синергетичного підходу, що підтверджує існування синергетичності системи збільшення потенціалу діяльності, відкриття нових напрямів інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства. Визначено такі показники синергетичного ефекту: високий рівень показників діяльності підприємства готельно-ресторанного господарства; адекватна реакція на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі; адаптація до прогнозованих і непередбачуваних кризових явищ; підвищення якості продукції та послуг; створення та підвищення позитивного іміджу на внутрішніх та зовнішніх ринках і т. д.

Ключові слова: методологія, технологія, синергія, системогенез, управління, розвиток, інноваційне управління розвитком підприємств.

Рис.: 2. **Бібл.:** 15.

Давидова Оксана Юріївна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри готельного і ресторанного бізнесу, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: davydova_oks@ukr.net

УДК 330.88:338.2

Давидова О. Ю. Технология внедрения инновационных методов управления развитием предприятий гостинично-ресторанного хозяйства на основе синергетического подхода

Целью статьи является формирование технологии внедрения инновационных методов управления развитием предприятий гостинично-ресторанного хозяйства на основе синергетического подхода. Предложены следующие эволюционные стадии инновационного управления развитием предприятий: предварительная (конъюгация); существующая (связи и бифуркация); перспективная (контрдіференціація). Разработана технология внедрения инновационных методов управления развитием предприятий гостинично-ресторанного хозяйства на основе синергетического подхода, подтверждающая существование синергетичности системы увеличения потенциала деятельности, открытие новых направлений инновационного управления развитием предприятий гостинично-ресторанного хозяйства. Определены показатели синергетического эффекта: высокий уровень показателей деятельности предприятия гостинично-ресторанного хозяйства; адекватная реакция на изменения во внешней и внутренней среде; адаптация к прогнозируемым и непередбачуваним кризисным явлениям; повышение качества продукции и услуг; создание и повышение положительного имиджа на внутренних и внешних рынках и т. д.

Ключевые слова: методологія, технологія, синергія, системогенез, управління, розвиток, інноваційне управління розвитком підприємств.

Рис.: 2. **Бібл.:** 15.

Давидова Оксана Юріївна – кандидат технических наук, доцент, доцент кафедры гостиничного и ресторанного бизнеса, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: davydova_oks@ukr.net

UDC 330.88:338.2

Davydova O. Yu. The Technology of Introduction of Innovation Methods of Management of Development of the Hotel and Restaurant Enterprises on the Basis of Synergistic Approach

The article is aimed at formation of technology of introduction of innovation methods of management of development of hotel and restaurant enterprises on the basis of synergistic approach. The following evolutionary stages of innovative management of enterprises' development are proposed: preliminary (conjugation); existing (relations and bifurcation); perspective (counterdifferentiation). The technology of introduction of innovation methods of management of development of enterprises of hotel-restaurant industry on the basis of synergistic approach has been developed, confirming existence of synergism in the system of increase of activity potential, opening of new directions of innovative management of development of hotel and restaurant enterprises. The indicators of synergistic effect are determined as follows: high level of performance indicators of enterprise of hotel-restaurant industry; adequate response to changes in the external and internal environment; adaptation to predictable and unpredictable crisis phenomena; improving the quality of products and services; creation and improvement of positive image in both internal and external markets, etc.

Keywords: methodology, technology, synergy, systemogenesis, management, development, innovative management of enterprises' development.

Fig.: 2. **Bibl.:** 15.

Davydova Oksana Yu. – PhD (Engineering), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Hotel and Restaurant Business, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: davydova_oks@ukr.net

Еволюція суспільства свідчить про те, що для подальшого розвитку будь-якої системи необхідно розробляти та впроваджувати інноваційні механізми. Сучасні умови вимагають інтенсивного розвитку для завоювання нових ринків, підвищення конкурентоспроможності шляхом впровадження інноваційних видів продукції та послуг. Один із найважливіших напрямків – використання факторів розширеного відтворення капіталу та інших ресурсів, що має вирішальне значення для прогресивної структурної модернізації, пов'язаної з переходом від сировинної орієнтації до інноваційної і високотехнологічної економіки.

Питання еволюційних аспектів інноваційного управління розвитком підприємств досліджували такі науковці, як: В. Захарченко, О. Жихор, Н. Корсіков, М. Меркулов, В. Прохорова, А. Федулова та ін.

Вивченням прояву і змісту синергетичних ефектів займалися: І. Ансоф, О. Груніна, Д. Колесніков, Г. Ніколіс, І. Пригожина, І. Стенгерс, Г. Хакен та ін.

Мета статті – формування технології впровадження інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства на основі синергетичного підходу.

Об'єктивні умови розвитку конкурентного середовища вимагають ще більшого зміцнення зв'язку науково-технічних досягнень та інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства, створення таких організаційних форм, які дозволяють забезпечити швидке проходження науково обґрунтованих ідей від їх зародження до широкого застосування на практиці.

За результатами проведеного аналізу наукової літератури з питання інноваційних механізмів можна виділити такі: механізм формування; механізм стійкості та розвитку; механізм криз; універсальний механізм підбору (позитивний і негативний), що об'єктивно формують закономірність еволюційних стадій інноваційного управління розвитком підприємств. Ці стадії проходять через попередню стадію розвитку (кон'югація); існуючу стадію розвитку

(зв'язки та біфуркація); перспективну стадію розвитку (контрдіференціацію), що наведено на *рис. 1*.

У вітчизняній індустрії туризму питання інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства є актуальним, тому що для виходу на європейський рівень та залучення інвестицій необхідно підвищувати рівень обслуговування і матеріально-технічний стан, отже, ці підприємства потребують кардинальних змін.

Одним із етапів інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства є системогенез, під яким розуміють цілісний та безперервний процес, що може бути циклічним чи відтвореним з потенціальними змінами на кожній фазі.

Під *системогенезом* інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства розуміється сукупність елементів (самоорганізація, саморегулювання та саморозвиток), що регулюють процес розвитку. Еволюцію інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства, що формується під впливом інтелектуального потенціалу та інтелектуального капіталу для виникнення нової парадигми інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства за умови досягнення синергетичного ефекту представлено на *рис. 2*.

Усе це свідчить про те, що в умовах динамічних змін економічного середовища для подолання перешкод необхідно продукувати підходи до інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства, в основі яких доцільно використовувати синергетичний підхід.

Синергія є детермінантою інноваційного управління розвитком підприємств, тому що це – сумарний ефект, який полягає в тому, що при взаємодії двох або більше факторів їхня дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді простої їхньої суми [5].

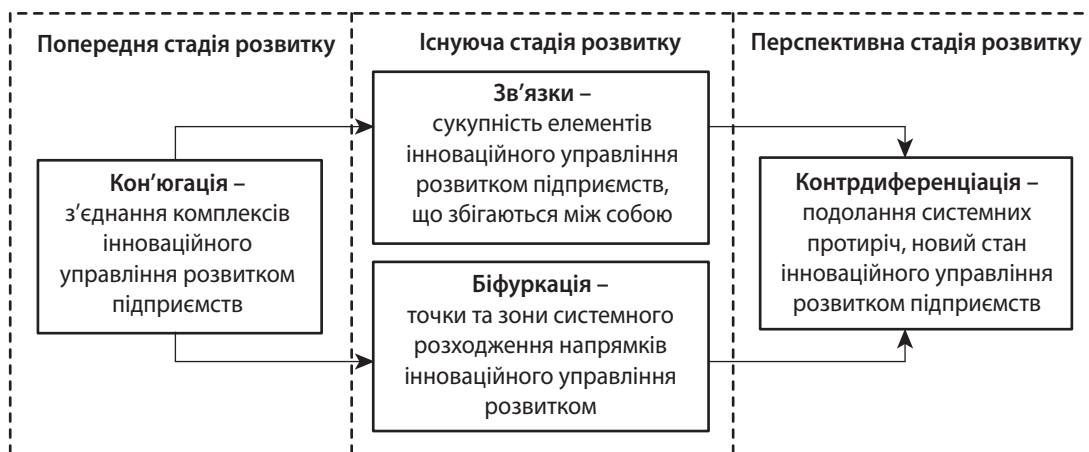

Рис. 1. Методологічні основи еволюційного розвитку інноваційного управління підприємств

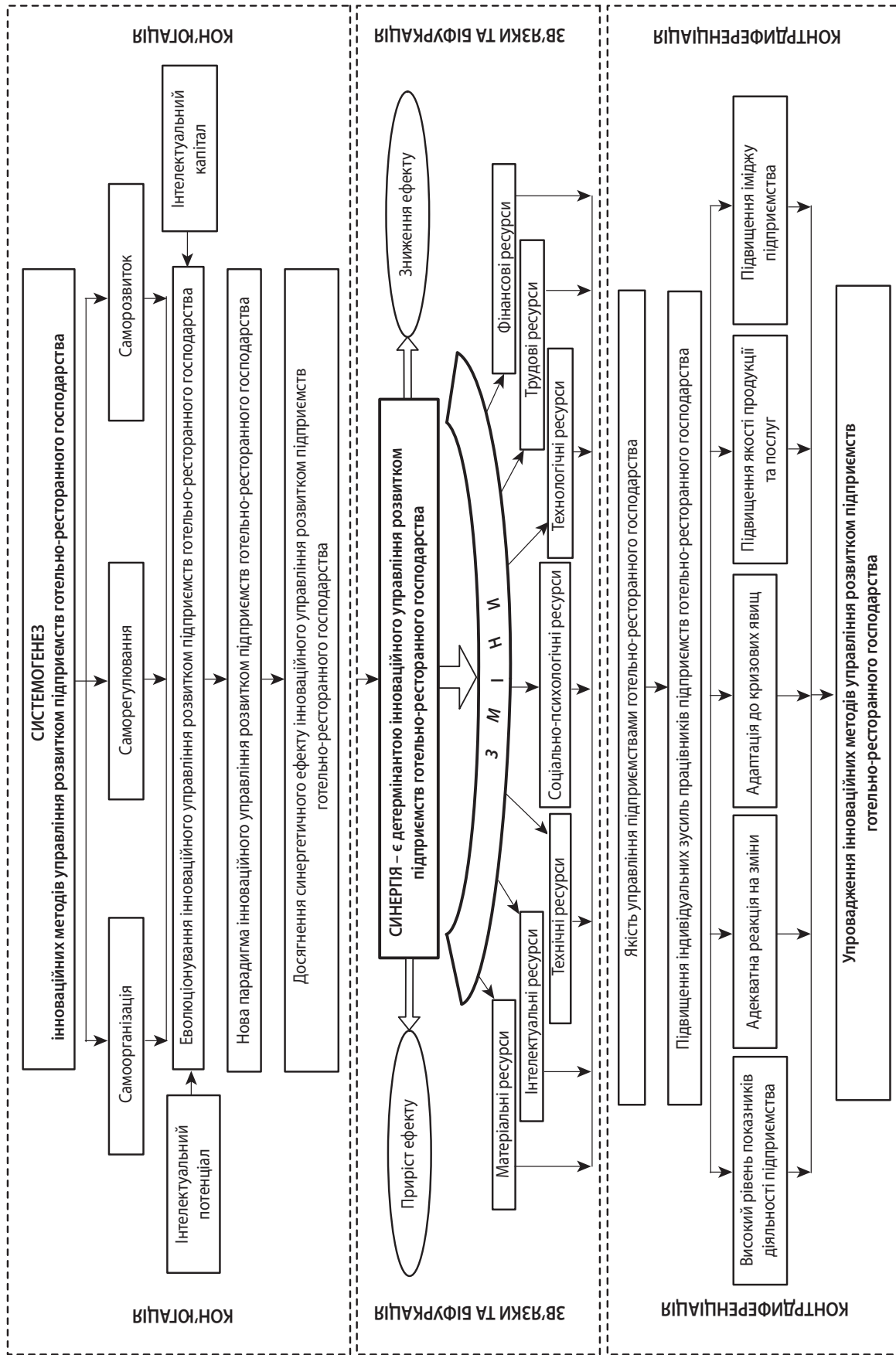

Рис. 2. Технологія впровадження інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства на основі синергетичного підходу

Закон синергії – один із фундаментальних законів, який означає, що для будь-якої системи (підприємства) існує така сукупність елементів, при якій існуючий потенціал завжди або істотно більше простої суми потенціалів вхідних у неї елементів, або істотно менше. Закон синергії полягає в тому, що сума властивостей організованого цілого перевищує арифметичну суму властивостей кожного з його елементів окремо [7].

Ще цей ефект називають «*емерджентність*» – прояв ефекту спільної роботи системи, який не є притаманним кожному елементу системи окремо.

Синергетичний підхід до процесу інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства спирається на принципи еволюційного розвитку.

Інтерес до вивчення цього явища і до чинників, що забезпечує синергізм на підприємстві готельно-ресторанного господарства, пояснюється отриманням додаткового результату, який прийнято називати синергетичним ефектом. Метод ефективної роботи синергії полягає в тому, що кожен отримує більше, ніж якби він діяв поодиноці.

У діяльності будь-якого підприємства готельно-ресторанного господарства можливі як приріст ефекту, так і зниження загального ефекту від впровадження системи синергії, у порівнянні з простою сумою можливостей елементів, що входять до неї. Закон синергії передбачає, що система може змінюватися. Дана обставина пояснюється тим, що потенціал підприємств готельно-ресторанного господарства включає в себе ресурси – матеріальні, інтелектуальні, технічні, технологічні, соціально-психологічні, трудові, фінансові; величина цих ресурсів характеризується рівнем професійної підготовки кожного робітника підприємства готельно-ресторанного господарства, а також ступенем взаємодії членів колективу в реалізації загальної мети підприємства.

Потенціал підприємства готельно-ресторанного господарства може бути як збільшений, так і зменшений. Важливим фактором при цьому є якість впровадження інноваційного управління розвитком. Так, низький рівень потенціалу підприємства готельно-ресторанного господарства може бути спричинений відсутністю в колективі лідера, недостатньою кваліфікацією або пасивністю персоналу, слабкою технічною оснащеністю, використанням застарілих технологій управління і багатьма іншими причинами. У даному випадку завдання керівника полягає в тому, щоб знайти потрібний набір елементів і так організувати роботу, щоб синергія підприємства готельно-ресторанного господарства носила творчий, а не руйнівний характер.

Труднощі управління ефектом синергії полягають у відсутності системи оцінки їх діяльності від синергетичного ефекту, на відміну від фізичних систем, для яких розроблені одиниці вимірювання і ме-

тоди оцінки. Однак дослідження в даному напрямку ведуться, їх актуальність пояснюється сучасними завданнями інноваційного управління розвитком підприємств. Широко поширеним способом оцінки синергетичного ефекту є оцінка показників аналізованої господарської діяльності в порівнянні з іншими підприємствами готельно-ресторанного господарства.

Показники синергетичного ефекту:

- ✦ високий рівень показників діяльності підприємства готельно-ресторанного господарства;
- ✦ адекватна реакція на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі;
- ✦ адаптація до прогнозованих і непередбачуваних кризових явищ;
- ✦ підвищення якості продукції та послуг;
- ✦ створення та підвищення позитивного іміджу на внутрішніх та зовнішніх ринках і т. ін.

Усі ці еволюційні фактори спонукають до впровадження інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства, що надасть можливість завоювати нові внутрішні та зовнішні ринки, підвищити рівень конкурентоспроможності, підвищити імідж підприємства та ін.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження автором запропоновано еволюційні стадії інноваційного управління розвитком підприємств, що проходять через попередню стадію розвитку (кон'югація); існуючу стадію розвитку (зв'язки та біфуркація); перспективну стадію розвитку (контрдіференціація).

Розроблено технологію впровадження інноваційних методів управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства на основі синергетичного підходу, що підтверджує існування синергетичності системи збільшення потенціалу діяльності, що, своєю чергою, відкриває нові напрями інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства.

Визначено показники синергетичного ефекту: високий рівень показників діяльності підприємства готельно-ресторанного господарства; адекватна реакція на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі; адаптація до прогнозованих і непередбачуваних кризових явищ; підвищення якості продукції та послуг; створення та підвищення позитивного іміджу підприємства на внутрішніх та зовнішніх ринках і т. ін. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ansoff I. New corporate strategy. SPb. : Peter-press, 1999. 416 p.
2. Николис Г., Пригожин И. Познание сложного. М. : Мир, 1990. 344 с.
3. Волинчук Ю. В. Синергетичний ефект сталого розвитку регіонів. *Фінансовий простір*. 2012. № 3. С. 66–70.

4. Ходаківський Є. І., Данилко В. К., Цал-Цалко Ю. С. Методологія наукових досліджень в парадигмі синергетики: монографія. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2009. 340 с.

5. Дорогунцов С. И., Ральчук А. Н. Хозяйствование – синергетический инвариант. Киев: Орияни, 2006. 227 с.

6. Занг В.-Б. Синергетическая Экономика. Время и перемены в нелинейной экономической теории / пер. с англ. М.: Мир, 1999. 335 с.

7. Кемпбелл Э., Саммерс Л. К. Стратегический синергизм / пер. с англ. 2-е изд. СПб.: Питер, 2004. 416 с.

8. Ковальов А. В., Гальченко К. Синергія. Синергетичний ефект // Матер. V Міжнар. наук.- практи. інтернет-конф. «Альянс наук: вчений – вченому». 2012. URL: <http://www.confcontact.com/>

9. Колесніков Д. В. Сутність синергії та класифікація її видів у дослідженні вертикально інтегрованих структур. *Економічний вісник*. 2013. № 2. С. 9–15.

10. Левинсон У., Рерик Р. Бережливое производство: синергетический подход к сокращению потерь. М.: Стандарты и качество, 2007. 272 с.

11. Петерс Э. Фрактальный анализ финансовых рынков: применение теории Хаоса в инвестициях и экономике. М.: Интернет-трейдинг, 2004. 304 с.

12. Прохорова В. В. Економічний розвиток підприємства: теоретико-методологічний аспект: монографія. Харків: Вид-во УкрДАЗТ, 2010. 523 с.

13. Прохорова В. В., Свідерській П. В. Адаптивний потенціал інноваційного розвитку підприємств в контексті економіки знань. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 36. С. 318–322.

14. Пригожин И., Стенгерс И. Время. Хаос. Квант. К решению парадокса времени. М.: Едиториал УРСС, 2003. 240 с.

15. Хакен Г. Синергетика. М.: Мир, 1980. 406 с.

REFERENCES

Ansoff, I. *New corporate strategy*. St. Petersburg: Peterpress, 1999.

Doroguntsov, S. I., and Ralchuk, A. N. *Khozyaystvovaniye – sinergeticheskiy invariant* [Economic management is a synergetic invariant]. Kyiv: Oriyani, 2006.

Kempbell, E., and Sammers, L. K. *Strategicheskii sinergizm* [Strategic synergies]. St. Petersburg: Piter, 2004.

Khaken, G. *Sinergetika* [Synergetics]. Moscow: Mir, 1980.
 Khodakivskiy, Ye. I., Danylko, V. K., and Tsal-Tsalko, Yu. S. *Metodolohiia naukovykh doslidzhen v paradyhmi synerhetyky* [Methodology of scientific research in the paradigm of synergetics]. Zhytomyr: Zhytomyrskiy derzhavnyi tekhnolohichnyi universytet, 2009.

Kolesnikov, D. V. "Sutnist synerhii ta klasyfikatsiia yii vydiv u doslidzhenni vertykalno intehrovanykh struktur" [The essence of the synergy and the classification of its types in the study of vertically integrated structures]. *Ekonomichnyi visnyk*, no. 2 (2013): 9-15.

Kovalyov, A. V., and Halchenko, K. "Synerhiia. Synerhetychnyi efekt" [Synergy. Synergy effect]. *Alians nauk: vcheni – vchenomu*. <http://www.confcontact.com/>

Levinson, U., and Rerik, R. *Berezhlyvoye proizvodstvo: sinergeticheskiy podkhod k sokrashcheniyu poter* [Lean production: a synergetic approach to reducing losses]. Moscow: Standarty i kachestvo, 2007.

Nikolis, G., and Prigozhin, I. *Poznaniye slozhnogo* [Cognition of the complex]. Moscow: Mir, 1990.

Peters, E. *Fraktalnyy analiz finansovykh rynkov: primeneniye teorii Khaosa v investitsiakh i ekonomike* [Fractal analysis of financial markets: application of Chaos theory in investment and economics]. Moscow: Internet-treyding, 2004.

Prigozhin, I., and Stengers, I. *Vremya. Khaos. Kvant. K resheniyu paradoksa vremeni* [Time. Chaos. Quantum. To the solution of the paradox of time]. Moscow: Editorial URSS, 2003.

Prokhorova, V. V. *Ekonomichnyi rozvytok pidpriemstva: teoretyko-metodolohichniy aspekt* [Economic development of the enterprise: theoretical and methodological aspect]. Kharkiv: Vyd-vo UkrDAZT, 2010.

Prokhorova, V. V., and Sviderskii, P. V. "Adaptyvnyi potentsial innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv v konteksti ekonomiky znan" [Adaptive potential of innovative development of enterprises in the context of knowledge economy]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 36 (2011): 318-322.

Volynchuk, Yu. V. "Synerhetychnyi efekt staloho rozvytku rehioniv" [Synergy effect of sustainable development of regions]. *Finansovy prostir*, no. 3 (2012): 66-70.

Zang, V.-B. *Sinergeticheskaya Ekonomika. Vremya i pereмены v nelineynoy ekonomicheskoy teorii* [Synergetic Economy. Time and changes in nonlinear economic theory]. Moscow: Mir, 1999.